

Ελληνική Δημοκρατία Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής & Τεχνοηθικής

NEWSLETTER #5 – Νοέμβριος 2025

Ηλεκτρονική Επιμέλεια: Τάκης Βιδάλης, Κωνσταντίνος Λαμπρόπουλος

ΝΕΑ ΣΥΣΤΑΣΗ της ΕΕΒΤ

«για τις βιοηθικές διαστάσεις του νεογνικού γενετικού ελέγχου με αλληλούχηση του ανθρώπινου γονιδιώματος»

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθικής ανακοινώνει τη δημοσίευση νέας [ΣΥΣΤΑΣΗΣ για τις βιοηθικές διαστάσεις του νεογνικού γενετικού ελέγχου με αλληλούχηση του ανθρώπινου γονιδιώματος.](#)

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η αλματώδης ανάπτυξη και το διαρκώς μειούμενο κόστος της αλληλούχησης του DNA ολόκληρου του γονιδιώματος καθιστά πλέον τεχνικά δυνατή τη μοριακή ανίχνευση των σήμερα γνωστών 6,630 μονογονιδιακών σπάνιων νοσημάτων, εκατοντάδες από τα οποία είναι πλέον διαχειρίσιμα ή και θεραπεύσιμα. Χάρη σε αυτές τις τεχνολογικές δυνατότητες, μάλιστα, ο κλασικός νεογνικός έλεγχος για μία κληρονομούμενη ασθένεια μπορεί να εξελιχθεί σε έναν εκτεταμένο νεογνικό γονιδιωματικό έλεγχο.

Η ανάλυση του γονιδιώματος των νεογνών εξυπηρετεί τόσο την υγεία του ίδιου του νεογνού (π.χ. πρόληψη ασθένειας, προστασία νεογνού από βλάβες της υγείας) όσο και το κράτος, στο μέτρο που αυτή επιτρέπει την έγκαιρη λήψη μέτρων για την πρόληψη τέτοιων ασθενειών ή τουλάχιστον για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή τους, εφόσον εκδηλωθούν.

Κατά την Επιτροπή, τα σημαντικά οφέλη τόσο για τα νεογνά και τις οικογένειές τους όσο και για τη δημόσια υγεία προκύπτουν υπό σαφείς εγγυήσεις επιστημονικής αξιοπιστίας και προϋποθέσεις ηθικής, δεοντολογικής και νομικής υφής.

Με την παρούσα Σύσταση η Επιτροπή θέτει τις θεμελιώδεις ηθικές αρχές και τις νομικές αρχές συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πρέπει να διέπουν κάθε πρόγραμμα γενετικού ελέγχου νεογνών και καταλήγει σε 14 συγκεκριμένες προτάσεις προς την Πολιτεία.

3-5 Νοεμβρίου – 22^η Γενική Συνέλευση ERNA

Στις 3-5 Νοεμβρίου 2025 πραγματοποιήθηκε, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας η [22^η Γενική Συνέλευση της ERNA](#) (European Red Cross and Red

Crescent Network on HIV/AIDS, TB, Hepatitis and Substance Abuse) με κύριο θέμα: *“Strengthening community-health responses: united against HIV, Hepatitis, TB and substance abuse”*. Η ΕΕΒΤ εκπροσωπήθηκε από τον Επιστημονικό Συνεργάτη, Δρ **Θεόδωρο Τροκάνα**, ο οποίος εισηγήθηκε το θέμα **“Access to Medically Assisted Reproduction for HIV/AIDS carriers and patients”**.

13-14 Νοεμβρίου – 35^ο NEC FORUM, Κοπεγχάγη

Η ΕΕΒΤ συμμετείχε στην 35^η Επίσημη Συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών Βιοηθικής ([NEC Forum](#)) με κεντρικό θέμα: *“Ethics in Transition: Institutions, technologies, and public trust”*, η οποία διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 13 και 14 Νοεμβρίου 2025 στην Κοπεγχάγη. Η Επιτροπή εκπροσωπήθηκε από τον **Καθηγητή Εφαρμοσμένης Ηθικής**

και Βιοηθικής του ΕΚΠΑ, Ευάγγελο Πρωτοπαπαδάκη, ο οποίος παρουσίασε την κοινή γνώμη των Εθνικών Επιτροπών Ελλάδας και Κύπρου για την [«Ηθική της Προβλεπτικής Αναλυτικής στην Υγεία»](#).

24-26 Νοεμβρίου

17th World Conference In Bioethics, Medical Ethics and Health Law

Στις 24-26 Νοεμβρίου 2025 πραγματοποιήθηκε στη Λιουμπλιάνα το 17^ο Παγκόσμιο Συνέδριο Βιοηθικής, Ιατρικής Ηθικής και Δικαίου Υγείας ([“17th World Conference In Bioethics, Medical Ethics and Health Law”](#)), που διοργανώθηκε από την International Chair In Bioethics. Η ΕΕΒΤ εκπροσωπήθηκε από τον **επιστημονικό συνεργάτη Δρ Θεόδωρο Τροκάνα**, ο οποίος στις 25 Νοεμβρίου παρουσίασε εισήγηση με θέμα **“The fusion of Bioethics and Technoethics in Greece”**.

27-28 Νοεμβρίου

Διημερίδα «Τεχνητή Νοημοσύνη και Ορθόδοξη Θεολογία»

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ
«Τεχνητή Νοημοσύνη και
Ορθόδοξη Θεολογία»

Πέμπτη 27 - Παρασκευή 28 Νοεμβρίου 2025
Σπίτι της Κύπρου | Κέντρο Πολιτισμού, Σανφοντός 2Α, 10557 Αθήνα

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής Κύπρου, η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθικής, η Ειδική Γραμματεία Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης, η Εκκλησία της Κύπρου και το περιοδικό «Θεολογία» συνδιοργάνωσαν στις 27-28 Νοεμβρίου 2025 διημερίδα με θέμα [«Τεχνητή Νοημοσύνη και Ορθόδοξη Θεολογία»](#) στο Σπίτι της Κύπρου/Κέντρο Πολιτισμού. Ο Αντιπρόεδρος και Προεδρεύων Χαράλαμπος Τσέκερης απηύθυνε χαιρετισμό κατά την έναρξη των εργασιών. Το μέλος και Ομότιμος Καθηγητής Χρήστος Λιονής έδωσε ομιλία με θέμα «Θρησκευτικότητα και πνευματικότητα ως σημαντικοί προσδιοριστές της ευζωίας: Ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας και της τεχνητής νοημοσύνης» ενώ το μέλος και Ομότιμη Καθηγήτρια Ισμήνη Κριάρη εισηγήθηκε το θέμα «Οι βιοηθικές αρχές μπροστά στις προκλήσεις του μετανθρωπισμού». Ο επιστημονικός συνεργάτης της Επιτροπής Δρ Θεόδωρος Τροκάνας συντόνισε μια εκ των συνεδριών.

29 Νοεμβρίου – Ημερίδα «Νεογνικός Γενετικός Έλεγχος»

Στις 29 Νοεμβρίου 2025 πραγματοποιήθηκε ημερίδα του Συνδέσμου Ιατρικών Γενετιστών (ΣΙΓΕ) με θέμα [«Νεογνικός Γενετικός Έλεγχος»](#), ένα πεδίο με ραγδαία εξέλιξη λόγω των δυνατοτήτων της σύγχρονης γενετικής, το οποίο, όμως, γεννά κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, βιοηθικής και προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η Επιτροπή εκπροσωπήθηκε από το μέλος και Καθηγητή Ευάγγελο Πρωτοπαπαδάκη, ο οποίος έδωσε ομιλία με θέμα «Ο νεογνικός γενετικός έλεγχος υπό το πρίσμα της ηθικής».

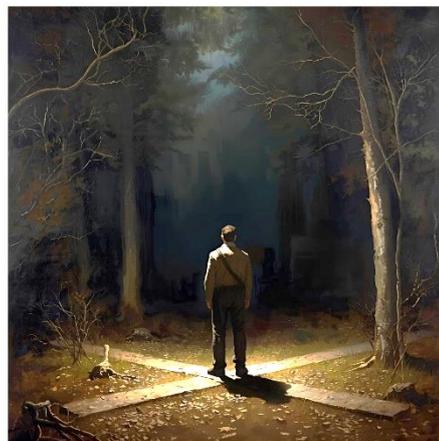
Διεθνή Νέα

«Η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν θα μας απαλλάξει από δύσκολες ηθικές αποφάσεις»

Η ιδέα των «πληρεξούσιων ΤΝ» (AI surrogates) προβάλλεται ως ενδεχόμενη λύση στο παρακάτω πρόβλημα: τι θα ήθελε ένας ασθενής σε στιγμές κρίσιμων ιατρικών αποφάσεων, όταν δεν μπορεί να μιλήσει για τον εαυτό του; Ακόμη κι όταν υπάρχουν προγενέστερες οδηγίες, αυτές συχνά δεν αποδίδουν στην πράξη. Οι αποφάσεις τέλους ζωής μεταβάλλονται, ξεπερνιούνται ή παύουν να αντικατοπτρίζουν τη βούληση ενός ανθρώπου όταν οι συνθήκες αλλάζουν. Και οι οικογένειες, μέσα στο άγχος και την αβεβαιότητα, δυσκολεύονται σηκώσουν αυτό το βάρος.

Μέσα από αυτό το κενό αναδύονται οι υποσχέσεις της TN, ωστόσο, ένα βασικό αδιέξοδο παραμένει: οι αποφάσεις αυτές είναι πάντοτε εξαρτώμενες από το πλαίσιο και έχουν έναν βαθιά δυναμικό χαρακτήρα, που δεν χωρά εύκολα σε αλγοριθμικά σχήματα: τα πάντα «εξαρτώνται». Ακόμη και το πιο προηγμένο μοντέλο θα χρειαζόταν να συνδυάσει ηθικά συστήματα, θρησκευτικές πεποιθήσεις και πολιτισμικά πλαίσια με στοιχεία όπως κλινικά δεδομένα, ιατρικό ιστορικό, δημογραφικά χαρακτηριστικά, γλωσσικά μοτίβα, ακόμη και ψηφιακά αποτυπώματα.

Όπως τονίζουν ειδικοί, το εγχείρημα πέρα από εξαιρετικά δύσκολο, ίσως τελικά να μοιάζει περιττό: ένας καλός κλινικός γιατρός ξεκινά ήδη από το ουσιώδες ερώτημα – *ποιος ήταν αυτός ο άνθρωπος και τι έδινε νόημα στη ζωή του;* Μόνο έτσι μπορεί να προσεγγιστεί μια απόφαση που σέβεται την προσωπικότητά του.

Ελένη Αθανασίου, ασκούμενη στην ΕΕΒΤ

Πηγή: arstechnica.com

Η υπόθεση *Hadachek* κατά Όρεγκον

Η υπόθεση *Hadachek* κ.ά. κατά της Πολιτείας του Όρεγκον αποτελεί τομή στη συζήτηση για την ίση προστασία των παιδιών απέναντι στον εξαναγκαστικό γεννητικό ακρωτηριασμό. Οι ενάγοντες αμφισβητούν τη συνταγματικότητα των νόμων του Όρεγκον, οι οποίοι απαγορεύουν τον ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων αποκλειστικά των θηλέων, υποστηρίζοντας ότι η κάλυψη πρέπει να επεκταθεί και στα αγόρια και στα ίντερσεξ παιδιά.

Η πρόσφατη απόφαση του Δικαστή Melvin Oden-Ort να επιτρέψει σε δύο από τους ενάγοντες, οι οποίοι υπεβλήθησαν σε περιτομή κατά τη γέννηση, να προχωρήσουν δικαστικά, αντικρούοντας το αίτημα του κράτους για απόρριψη της υπόθεσης και αναγνωρίζοντας ότι τα άτομα έχουν υποστεί πραγματική βλάβη, σηματοδοτεί μια σημαντική εξέλιξη στο πεδίο των παιδικών δικαιωμάτων και της αυτοδιάθεσης του σώματος.

Σε αυτό το πλαίσιο, η υπόθεση συμβάλλει και στη διεύρυνση της κριτικής απέναντι στο κατά πόσο η μη θεραπευτική περιτομή μπορεί ακόμη να θεωρείται ιατρικά επωφελής πρακτική, όπως καταγράφεται και στο πρόσφατο άρθρο του Max Buckler στο *Journal of Medical Ethics*, στο οποίο πρώην μέλη της Ομάδας Εργασίας για την Περιτομή της Αμερικανικής Ακαδημίας Παιδιατρικής (American Academy of Pediatrics, AAP) αναθεωρούν δημόσια τις παλαιότερες θέσεις τους.

Ελένη Αθανασίου, ασκούμενη στην ΕΕΒΤ

Πηγή: bioethicstoday.org

Η έμφυλη διάσταση της κατανάλωσης αλκοόλ

Πρόσφατη διεθνής ανασκόπηση από το Πανεπιστήμιο La Trobe (Αυστραλία) φέρνει στο φως τον τρόπο με τον οποίο η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ από άνδρες επιβαρύνει δυσανάλογα γυναίκες και παιδιά.

Η μελέτη, που συνθέτει δεδομένα από 78 επιστημονικές δημοσιεύσεις, δείχνει ότι σε πολλές χώρες έως και μία στις τρεις γυναίκες ζει με σύντροφο που πίνει υπερβολικά, με σημαντικές συνέπειες για την ασφάλεια, την υγεία και τις ευκαιρίες των ίδιων και των παιδιών τους.

Οι βλάβες αυτές –από τη βία και την παραμέληση έως την οικονομική ανασφάλεια και τη διατάραξη της καθημερινής ζωής– είναι ιδιαίτερα έντονες σε κοινωνίες όπου οι ανισότητες μεταξύ των φύλων παραμένουν βαθιές και διαρθρωτικές, επηρεάζοντας τόσο τους ρόλους όσο και τις διαθέσιμες επιλογές των γυναικών. Στην Αυστραλία, τα ευρήματα συνδέονται άμεσα και με τον αυξανόμενο δημόσιο διάλογο για την ενδοοικογενειακή βία.

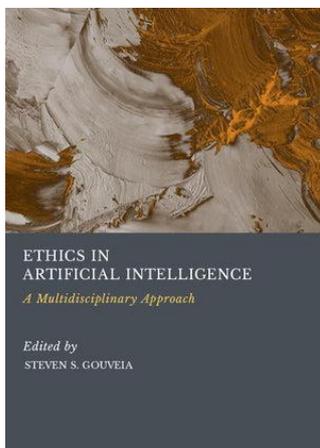
Οι ειδικοί υπογραμμίζουν ότι οι πολιτικές για το αλκοόλ δεν μπορούν να περιορίζονται αποκλειστικά σε φορολογικά μέτρα, περιορισμούς στη διαφήμιση ή ρυθμίσεις στη διαθεσιμότητα. Τέτοιες παρεμβάσεις, παρότι απαραίτητες, παραμένουν τυφλές απέναντι στη σύνθετη πραγματικότητα. Ως εκ τούτου, προτείνουν έναν νέο προσανατολισμό σε κοινοτικές δράσεις που θα στοχεύουν στις έμφυλες ανισοροπίες, θα ενδυναμώνουν τις γυναίκες και τα παιδιά και θα ενεργούν ουσιαστικά στα περιβάλλοντα όπου οι βλάβες αυτές παράγονται και αναπαράγονται.

Ελένη Αθανασίου, ασκούμενη στην ΕΕΒΤ

Πηγή: sciencedaily.com

Διεθνείς Εκδόσεις

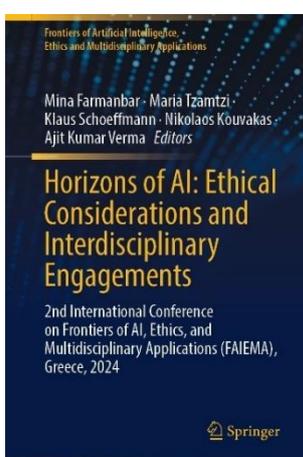
Steven S. Gouveia (ed.), *Ethics in Artificial Intelligence: A Multidisciplinary Approach Bioethics: Principles, Issues, and Cases*, Ethics International Press, 2025 ([σύνδεσμος](#))

Στο βιβλίο αυτό προσφέρεται μια συνοπτική αλλά πολυδιάστατη προσέγγιση στην Ηθική της Τεχνητής Νοημοσύνης συνδυάζοντας οπτικές από τη φιλοσοφία, το δίκαιο, την κοινωνιολογία και την τεχνολογία. Ισορροπώντας ανάμεσα στη θεωρία και τις πρακτικές εφαρμογές, εξετάζει τις κύριες ηθικές προκλήσεις που αναδύονται με την ανάπτυξη της ΤΝ στον 21^ο αιώνα. Το πρώτο μέρος εστιάζει σε θεωρητικά ζητήματα, όπως η νοηματοδότηση της έννοιας «νοημοσύνη» στον όρο ΤΝ, η κοινωνική ρομποτική και το πώς οι έννοιες της αυτενέργειας και της προσωπικότητας επηρεάζονται από

την ΤΝ. Το δεύτερο μέρος ασχολείται με πρακτικά ζητήματα όπως η μηχανική μετάφραση στη λογοτεχνία, η ασφάλεια των συστημάτων ΤΝ, ο προγνωστικός σχεδιασμός στη συντήρηση αυτόνομων συστημάτων, οι ηθικές προεκτάσεις της ανάπτυξης και χρήσης τεχνολογιών διεπαφής εγκεφάλου–μηχανής, καθώς και μια μελέτη περίπτωσης διακυβέρνησης της ΤΝ στην Κίνα. Μέσα από τη διεπιστημονική του προσέγγιση, το βιβλίο επιδιώκει να προσφέρει μια σφαιρική κατανόηση του πώς η ΤΝ μπορεί να αναπτύσσεται και να εφαρμόζεται με τρόπους που υπηρετούν ηθικές αρχές και προάγουν την ατομική και κοινωνική ευημερία.

Mina Farmanbar, Maria Tzamtzi, Klaus Schoeffmann, Nikolaos Kouvakas, Ajit Kumar Verma (eds.), *Horizons of AI: Ethical Considerations and Interdisciplinary Engagements Neuroethics*, Springer Nature Singapore, 2025 ([σύνδεσμος](#))

Στο βιβλίο αυτό χαρτογραφείται το πολυσύνθετο τοπίο της ενσωμάτωσης της ΤΝ, εξετάζοντας τις ηθικές της διαστάσεις και τις διεπιστημονικές της συνδέσεις. Καλύπτοντας πεδία όπως η μηχανική, η υγεία, η ρομποτική, η βιομηχανία, το δίκαιο, η οικονομία, η εκπαίδευση, οι μεταφορές και τα πολυμέσα, υπερβαίνει τα καθαρά τεχνικά ζητήματα και αναδεικνύει τη δυναμική της ΤΝ και τις πρακτικές της προεκτάσεις. Καλύπτοντας τη μηχανική μάθηση, την επεξεργασία φυσικής γλώσσας, την υπολογιστική όραση, την ανάλυση δεδομένων, τη ρομποτική και τον έλεγχο, εξοπλίζει ερευνητές, επαγγελματίες και ενδιαφερόμενους με τα απαραίτητα εργαλεία για να πλοηγηθούν υπεύθυνα στο διαρκώς εξελισσόμενο πεδίο της ΤΝ.

Συνέδρια / Εκδηλώσεις / Εκπαιδευτικά Προγράμματα

- **Winter School on Artificial Intelligence (AI), Ethics, and Human Rights**, 15-19 December 2025, Ρώμη, Ιταλία (υβριδικό) ([σύνδεσμος](#))
Το Ερευνητικό Ίδρυμα των Ηνωμένων Εθνών για το Διαπεριφερειακό Έγκλημα και τη Δικαιοσύνη (UNICRI) και η LUMSA Human Academy διοργανώνουν χειμερινό σχολείο που παρέχει διεπιστημονική εξερεύνηση των επιστημονικών, νομικών και ηθικών διαστάσεων της ΤΝ και της επίδρασής της στα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από ένα δυναμικό μαθησιακό περιβάλλον με διαλέξεις, μελέτες περίπτωσης, συζητήσεις και εισηγήσεις ειδικών.
- **Εκδήλωση «Τεχνητή Νοημοσύνη: Προς μια ρύθμιση ή υπερρύθμιση;»**, 17 Δεκεμβρίου 2025, 18:00, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, Ακαδημίας 60 ([σύνδεσμος](#)).
Το [Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή & Δημήτρη Τσάτσου](#) και το Παρατηρητήριο Συνταγματικών Εξελίξεων [Syntagma Watch](#) διοργανώνουν ανοικτή εκδήλωση με θέμα «Τεχνητή Νοημοσύνη: Προς μια ρύθμιση ή υπερρύθμιση;» με αφορμή την έκδοση της

διαδικτυακής μονογραφίας «[Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την Τεχνητή Νοημοσύνη \(ΕΕ/2024/1689, Artificial Intelligence Act, AI Act\): Μια πρώτη συνταγματο-ηθική θεώρηση](#)» της Φερενίκης Παναγοπούλου. Η εκδήλωση θα προβληθεί και διαδικτυακά, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου ([Facebook](#), [YouTube](#)) και του Syntagma Watch ([Facebook](#), [YouTube](#)).

- **5ο Διεθνές Συνέδριο Eco-Eu Zην**, 19-20 Δεκεμβρίου 2025, Πατριαρχική Αστική Σχολή Μαρασλή, Κωνσταντινούπολη, Τουρκία ([σύνδεσμος](#))
Το Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και με την υποστήριξη του ΔΠΜΣ «Ζώα: Ηθική, Δίκαιο, Ευζωία» του Τμήματος Φιλοσοφίας του ΕΚΠΑ διοργανώνουν και φέτος το διεθνές επιστημονικό συνέδριο Eco-Eu Zην, με κεντρικό θέμα «Αποφάσεις για το Τέλος της Ζωής».
- **Πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης “Bioethics – Biolaw: Selected Topics”**, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος ([σύνδεσμος](#))
Το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος (International Hellenic University) ανακοινώνει την έναρξη των εγγραφών στην 3^η περίοδο του προγράμματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην αγγλική γλώσσα. Το πρόγραμμα αποτελείται από 24 μαθήματα σε μορφή podcasts, που καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα θεμάτων δικαίου και ηθικής της σύγχρονης Ιατρικής και Βιοιατρικής, από τις σχέσεις ασθενούς/ιατρού, τις κλινικές δοκιμές και την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, ως τα ζητήματα τεχνητής νοημοσύνης στην Ιατρική και τις γενετικές επεμβάσεις στον ανθρώπινο οργανισμό. Παρέχεται πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό για κάθε μάθημα και με την ολοκλήρωση του προγράμματος η δυνατότητα τεστ πολλαπλών επιλογών (multiple choice) για την απόκτηση σχετικού πιστοποιητικού από το Πανεπιστήμιο.

Βρείτε μας στο διαδίκτυο

Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής & Τεχνοηθικής

Νεοφύτου Βάμβα 6, Τ.Κ. 10674, Αθήνα

Τηλ: + 30 210 88 47 700

Email: secretariat@bioethics.gr

Μπορείτε να απεγγραφείτε από την λίστα παραληπτών [εδώ](#).

Για την Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και Απορρήτου πατήστε [εδώ](#).

Για να προσθήσετε αυτό το μήνυμα, μην χρησιμοποιήσετε το κουμπί προώθησης της εφαρμογής email σας, γιατί αυτό το μήνυμα δημιουργήθηκε ειδικά για εσάς. Αντίθετα, χρησιμοποιήστε τη [σελίδα προώθησης](#) στο σύστημα ενημερωτικών δελτίων μας. Για να αλλάξετε τα στοιχεία σας και να επιλέξετε σε ποιες λίστες θα εγγραφείτε, επισκεφτείτε την προσωπική σας [σελίδα προτιμήσεων](#).